

Cantar en català (II)

«Mentre les institucions no ens protegeixi de l'agressió del mercat, ens seguirà fent falta la militància en defensa de la llengua i de la música»

Darrerament ha tornat a fer-se present un vell debat. I potser només ha sigut motiu de reflexions i discussions en la nostra realitat virtual, però com que les línies d'allò palpable amb les del dos punt zero cada cop són més difuses, m'atreviria a dir que la polèmica, si m'accepteu el sinònim, ha fet prou forat com per a tornar-nos a fer pensar en aquesta eina popular que n'hi diem llengua i que utilitzem sovint, potser no tant com alguns voldríem sentir, en el bell art de cantar. Ho fem gaire en català?

Penso que seria intel·ligent situar l'objecte de la controvèrsia lluny de qualsevol doctrina electoralista. Tenim a les mans un instrument que no hauria de ser mai moneda de canvi en l'intercanvi d'interessos partidistes i, en conseqüència, s'hauria de poder protegir amb naturalitat des de la seva pròpia existència, com un tresor col·lectiu que cal cuidar, perquè explica una manera molt concreta de veure i entendre el món. I cal repetir-ho tantes vegades com faci falta: una manera que no és ni millor ni pitjor que cap altra, simplement és la nostra, la de 10 milions de persones que viuen en un indret preciós de la Mar Mediterrània.

Apartats de tot dogmatisme, és evident que no es tracta de dur a terme cap assenyalament. Cadascú s'expressa en la llengua que li és més còmode, o simplement en la que li dona la gana. En la música, en aquest ofici de fer cançons i compartir-les cantant, els qui vestim amb paraules les melodies sabem que el valor de la sinceritat i la transparència en aquest procés és molt alt. Per tant, es tracta d'escriure lletres que expressin quelcom que pugui emocionar. I sovint, aquesta causa necessita ser expressada en la llengua materna, perquè és la que s'acostuma a dominar més, amb la que qui escriu s'expressa millor. Els lletristes ho sabem bé.

I, malgrat els Països Catalans vivim un moment d'eclosió de nous projectes musicals, i de consolidació flagrant de molts altres, això no ens hauria d'impedir observar un fenomen de trànsit lingüístic en moltes propostes que en el seu origen utilitzaven la llengua catalana i ara fan servir la castellana. Partint de la premissa que cadascú canta en la llengua que vol, aquí hi ha poca cosa a qüestionar. De fet, quan plantejo aquest trànsit lingüístic ho faig únicament per incidir en el que entenc que és una tendència i una anomalia cultural, no pas per fer una crítica a cap projecte musical en concret.

Això passa, des del meu punt de vista, per diversos factors: des dels polítics, passant pels que són econòmics, i fins els que també són socials, si és que es poden separar entre ells. En primera instància, cal recordar que Catalunya és a la cua pel que fa a polítiques de promoció de la música en llengua pròpia. En un pressupost de cultura que és un dels més ínfims d'Europa, que s'ha reduït a la meitat en l'última dècada i ara representa només el 0,65% del total (la despesa en cultura és de 30 euros per habitant a l'any a Catalunya, mentre que Portugal en dedica 120, França 200 o Dinamarca 800), més del 60% dels comptes destinats a subvencions per a la música cantada s'ha invertit, en els darrers 5 anys i amb governs suposadament independentistes, en projectes on el català era minoritari. Sumem-hi l'agreujant que, sense la intervenció institucional en defensa de la nostra llengua, en un món capitalista globalitzat que no respecta les realitats minoritàries, les minories reben més pressió i acaben sent minoritzades. Valguin totes les redundàncies. Amb aquesta deducció, el català (sobretot cantat) té la salut tocada de mort.

En un país com el nostre, la indústria i les empreses del sector tenen por de perdre la seva part del pastís. Per això tot sembla que soni igual en les cançons fetes en la nostra llengua. Les

produccions musicals són molt similars, i tot gira al voltant d'un gènere festiu que funciona, perquè és veritat que hi ha un nombrós públic que el reclama. Aquest element també cal tenir-lo en compte, perquè molts projectes que no se senten còmodes amb aquestes posicions estilístiques tampoc no troben el seu lloc en la petita i marcada escena festiva de la música en català. I aleshores passa el que passa. La llengua castellana s'ha posicionat com el segon idioma en el gran mercat musical d'hispanoamèrica, i això genera unes expectatives d'èxit i de creixement innegables, fet que provoca que moltes propostes musicals abandonin la seva llengua d'origen per buscar d'ampliar el seu públic en una plaça comercial molt més gran.

Mentre els governs no apostin per cohesionar els territoris on es parla la nostra llengua, i enfortir els llaços culturals com una realitat tan viva com les altres, evidenciant que l'ús del català en la música representa una forma vàlida i de vigència comunicativa, cada cop seran més els grups i artistes que decidiran iniciar aquest trànsit lingüístic en detriment del català. Mentre les institucions no ens protegeixi de l'agressió del mercat, ens seguirà fent falta la militància en defensa de la llengua i de la música que es fa i es desfà en aquest preciós indret de 10 milions d'habitants de la Mar Mediterrània. Feu-ho perquè ho sentiu, perquè ho creieu així, perquè és un acte d'honestedat amb vosaltres mateixos, perquè també és un acte de sinceritat amb aquest país.
Músics dels Països Catalans: canteu en català, si us plau.